

A person is riding a bicycle away from the viewer on a dirt path. In the background, a traditional Dutch windmill stands in a field of tall grass. The scene is bathed in the warm, golden light of a setting or rising sun, creating a hazy, atmospheric effect. The sun is positioned behind the windmill, casting a long shadow and illuminating the scene from behind.

Samen Vitaal!

Uitvoeringsprogramma
Gezondheid 2024 – 2027

Voorwoord

Het college streeft naar een gemeente Krimpenerwaard waarin vitaliteit centraal staat, met vitale inwoners en gemeenschappen, vitale kernen en een vitaal buitengebied. Vitaliteit is dan ook het centrale thema in het collegeprogramma 2022-2026 "Vitaal Vooruit!". We geloven dat een gezonde en sociale leefomgeving essentieel is voor het welzijn van onze inwoners. Een omgeving waarin iedereen gelijke kansen krijgt om zelf te werken aan een gezond leven. Denk voor de fysieke gezondheid aan een omgeving die uitnodigt tot sport en beweging, het streven naar een Rookvrije Generatie en het verminderen van middelengebruik. Even belangrijk is een omgeving die bijdraagt aan de mentale gezondheid, waarbij we het belang van ontmoeting en onderlinge steun benadrukken.

Voor u ligt het uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027 "Samen Vitaal!", waarin bovenstaande ambities zijn vertaald naar interventies en activiteiten. Wij zijn blij dat het uitvoeringsprogramma Gezondheid tot stand is gekomen met de inbreng van onze (maatschappelijke) partners en onze inwoners. Onze maatschappelijke partners zijn onmisbaar in het gezamenlijk werken aan de gezondheid van onze inwoners. Met dit uitvoeringsprogramma beogen we de vitaliteit binnen onze gemeente verder te versterken door gezamenlijke inspanningen en gedeelde verantwoordelijkheid met onze inwoners en maatschappelijke partners.

Irma Bultman
Wethouder Sociaal Domein

Inhoud

Inleiding	4
1. Gezond en Kansrijk Opgroeien	6
1.1 Aanleiding en aandachtsgebieden	6
1.2 Beleid en activiteiten	7
2. Gezond Gewicht	9
2.1 Aanleiding en aandachtsgebieden	9
2.2 Beleid en activiteiten	10
3. Mentaal Welbevinden	12
3.1 Aanleiding en aandachtsgebieden	12
3.2 Beleid en activiteiten	13
4. Verantwoord Middelengebruik	15
4.1 Aanleiding en aandachtsgebieden	15
4.2 Beleid en activiteiten	16
5. Gezonde Leefomgeving	18
5.1 Aanleiding en aandachtsgebieden	18
5.2 Beleid en activiteiten	19
6. Vitaal Ouder Worden	22
6.1 Aanleiding en aandachtsgebieden	22
6.2 Beleid en activiteiten	23
Bijlage 1 - Rollen gemeente en maatschappelijke partners	25

Inleiding

In 2021 heeft de gemeenteraad zowel het [Integraal Beleidskader \(IBK\) Sociaal domein](#) als de [Omgevingsvisie Krimpenewaard](#) vastgesteld. Beide kaderdocumenten vormen het fundament voor dit uitvoeringsprogramma en geven kaders voor de beweging richting een gezondere gemeente. Uitgangspunt voor ons beleid is het concept 'positieve gezondheid'. Ofwel, het vermogen van mensen om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan en zoveel mogelijk zelf regie te voeren¹. Het gaat om het mee kunnen doen in de samenleving, mentaal welbevinden, zingeving en kwaliteit van leven. Daarvoor zetten we in Krimpenewaard in op normaliseren, preventie en vroegsignalering, de doorontwikkeling van de basisvoorzieningen en integrale, lokale en passende zorg.

Zoals omschreven in het IBK, wordt de gezondheid van inwoners beïnvloed door een complex samenspel van diverse factoren. Het behalen van gezondheidswinst vraagt daarom om een gezamenlijke inspanning vanuit verschillende beleidsterreinen. Gezondheid heeft veel raakvlakken met de rest van het Sociaal Domein (Jeugdwet, Wmo, Participatiewet), maar ook met het Ruimtelijk Domein (gezonde leefomgeving, wonen en mobiliteit) en het Publiek Domein (Openbare Orde en Veiligheid). In dit uitvoeringsprogramma wordt de verbinding tussen de verschillende domeinen opgezocht.

Waarom dit uitvoeringsprogramma?

Dit uitvoeringsprogramma is in navolging van het voorgaande uitvoeringsprogramma Gezondheid 2020-2023. De afgelopen jaren is de ervaren gezondheid van en gezondheidsverschillen tussen onze inwoners niet gelijk gebleven. De coronapandemie heeft veel invloed gehad op de (ervaren) gezondheid van onze inwoners. De beweging van onze inwoners, de mentale gezondheid, eenzaamheid en de vaccinatiegraad zijn door corona negatief beïnvloed. Deze impact is ook nu nog terug te zien in de gezondheidscijfers.

De vraag naar zorg in Nederland groeit en de zorgkosten stijgen^{2, 3}. Dat maakt de zorg met name voor mensen in kwetsbare situaties met een lage sociaaleconomische status (SES) minder toegankelijk⁴. In het [Gezond Actief Leven Akkoord](#) en het [Integraal Zorgakkoord](#) hebben verschillende partijen uit het sociaal en medisch domein (gemeente, buurtwerk, GGD, vrijwilligersorganisaties, huisartsen, etc.) afspraken gemaakt over hoe we intensief samen werken aan preventie. Deze integrale benadering moet bijdragen aan het lokaal terugdringen van gezondheidsachterstanden. Met dit vernieuwde, breed opgezet uitvoeringsprogramma Gezondheid blijven we aansluiting vinden bij lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen. Zo kunnen we gezamenlijk werken aan een vitaal Krimpenewaard: Samen Vitaal! Zie de bijlage voor de definities van deze rollen en per activiteit een overzicht van betrokken maatschappelijke partners en de rol die we daarin als gemeente aannemen.

Wat lees je in dit uitvoeringsprogramma?

Voor elk gezondheidsthema zijn een aantal speerpunten geformuleerd op basis van het coalitieakkoord, gezondheidscijfers, (landelijke) ontwikkelingen en de evaluatie van de gezondheidsnota. Vervolgens zijn bijbehorende activiteiten en prioriteiten bepaald in afstemming met verschillende afdelingen binnen de gemeente, met partners door middel van een participatiebijeenkomst en met 787 inwoners door het uitzetten van een vragenlijst. Ten slotte is de adviesraad geconsulteerd over het geheel. Dit uitvoeringsprogramma geeft aan wat de prioriteiten zijn voor de jaren 2024-2027 en welke rol (partner, regisseur, facilitator of eigenaar en beheerder) we daarin als gemeente aannemen. Zie de bijlage voor de definities van deze rollen en per activiteit een overzicht van betrokken maatschappelijke partners en de rol die we daarin als gemeente aannemen.

Het uitvoeringsprogramma is vastgesteld voor de duur van vier jaar. Het uitvoeringsprogramma heeft vele raakvlakken met andere beleidsterreinen. Daarnaast worden veel initiatieven op rijksniveau ontwikkeld. Bovendien verandert de samenleving snel en voortdurend. Daarom wordt er gedurende die vier jaar kritisch gekeken naar de effectiviteit van ingezette activiteiten. Op basis daarvan en op basis van nieuwe ontwikkelingen kunnen activiteiten en prioriteiten in het uitvoeringsprogramma worden aangepast.

Gezondheidsthema's en bijbehorende speerpunten

Met een integrale aanpak gericht op een positieve gezondheid in een gezonde leefomgeving werken we in de periode 2024-2027 op basis van onze ambities uit het IBK, de omgevingsvisie en het collegeprogramma aan een zestal gezondheidsthema's. Deze gezondheidsthema's en speerpunten worden in de hoofdstukken 1 tot en met 6 nader toegelicht.

¹ Institute for Positive Health, Positieve Gezondheid (2024)

² Centraal Planbureau, Middellange-termijnverkenning zorg 2022-2025 (2019)

³ Zorgvisie, RIVM: Zorgkosten stijgen naar 174 miljard in 2040 (2018)

⁴ Pharos, Missie en visie (2024)

1. Gezond en Kansrijk Opgroeien

1. We geven kinderen in onze gemeente een Kansrijke Start.
2. We dragen bij aan het verhogen van de vaccinatiegraad volgens het Rijksvaccinatieprogramma.
3. We versterken het ouderschap om een optimale ontwikkeling van kinderen te bevorderen.

2. Gezond Gewicht

1. We werken integraal samen aan de aanpak van overgewicht en obesitas.
2. We stimuleren en ondersteunen onze inwoners in voldoende lichaamsbeweging en gezonde voedingskeuzes.

3. Mentaal Welbevinden

1. We verbeteren de mentale gezondheid en weerbaarheid onder jongeren en jongvolwassenen.
2. We bevorderen een mentaal gezonde maatschappij.
3. We zorgen voor signalering en het bespreekbaar maken van eenzaamheid, met een focus op jongeren en ouderen.

4. Verantwoord Middelengebruik

1. We stimuleren verantwoord middelengebruik onder de inwoners binnen onze gemeente.
2. We verminderen het gebruik van alcohol, nicotine, soft- en harddrugs onder jongeren.

5. Gezonde Leefomgeving

1. We bevorderen de gezondheid van onze inwoners door domeinoverstijgend samen te werken aan een gezonde leefomgeving.
2. We beperken de negatieve effecten van het milieu op de gezondheid van onze inwoners.
3. We zorgen ervoor dat inwoners in onze gemeente HartVeilig wonen.

6. Vitaal Ouder Worden

1. We verminderen valongelukken bij ouderen in onze gemeente (valpreventie).
2. We stimuleren een gezonde voedingsstatus van thuiswonende ouderen om ondervoeding te voorkomen.
3. We zorgen ervoor dat mensen met dementie zo lang mogelijk mee kunnen doen in onze gemeente.

1. Gezond en Kansrijk Opgroeien

Een belangrijk thema binnen 'Gezond en Kansrijk Opgroeien' is Kansrijke Start; de eerste 1000 dagen van een kind, vanaf conceptie tot +- 2 jaar. De start van een kind is sterk bepalend voor de gezondheid op latere leeftijd. Daarom begint de opgave om gezondheidsachterstanden terug te dringen al vanaf de conceptie. Een ander belangrijk thema binnen het gezond en kansrijk opgroeien is het vaccineren volgens het Rijksvaccinatieprogramma, om zo kinderen te beschermen tegen infectieziekten en (ernstige) complicaties. Tot slot spelen ouders een belangrijke rol in de ontwikkeling en opvoeding van kinderen.

1.1 Aanleiding en aandachtsgebieden

In deze paragraaf wordt beschreven hoe we er in Krimpenerwaard voorstaan op het gebied van 'Gezond en Kansrijk Opgroeien'. In de tabel hieronder zijn relevante cijfers uit de [GGD Gezondheidsmonitor](#) opgenomen en in de tekst wordt dit verder toegelicht. Tot slot wordt teruggekeken op de doelstellingen uit de gezondheidsnota 2020-2023.

	Krimpenerwaard		Hollands Midden		Nederland	
	2018	2022	2018	2022	2018	2022
Zwangerschapsbegeleiding gestart voor 10 weken (aantal per 100 geboortes)	76,2	75,2*	74,5	73,8**	72,1	72,7**
Zwangere vrouwen dat niet gerookt heeft tijdens zwangerschap	95%	97%	95%	96%	-	-
Vroeggeboortes en/of te laag geboortegewicht	145,4 per 1000	137,7 per 1000*	141,1 per 1000	139,9 per 1000*	159 per 1000	152,8 per 1000*
Sterfte rond de geboorte vanaf 24 weken zwangerschap (aantal per 1.000 geboortes)	4,6	6,7**	5,1	6,7**	4,5	4,6**
Vaccinatiegraad 2-jarigen	84,9%	82,1%	90,7%	86,5%	90,2	84,2%
Geen enkele vaccinatie 2-jarigen	9,6%	9%**	4,5%	3,8%**	4,6%	4,4%**
Maternale kinkhoest vaccinatie	72,4%*	56,2%	74,5%*	65,8%	69,7*	63,8%

*cijfers 2020, **cijfers 2021

Kansrijke Start

Om een beeld te schetsen over de kansrijke start van kinderen in Krimpenerwaard, is het allereerst belangrijk om te kijken naar de start van de zwangerschapsbegeleiding bij de verloskundige en het roken tijdens de zwangerschap. Er is een lichte afname te zien van zwangere vrouwen die voor 10 weken zwangerschapsbegeleiding starten, van 76,2 naar 75,2 per 100 geboortes. Dit ligt boven het regionale en nationale gemiddelde. Positief is dat het percentage zwangere vrouwen dat niet rookt tijdens de zwangerschap de afgelopen jaren is toegenomen tot 97%. Op het gebied van geboortecijfers zien we een daling in vroeggeboortes en laag geboortegewicht, maar tegelijkertijd een zorgwekkende stijging in perinatale sterfte van 4,6 naar 6,7, wat hoger is dan het nationale gemiddelde. Onderzoekers van de GGD geven aan dat deze toename waarschijnlijk een eenmalige uitschieter is. Perinatale sterfte komt relatief weinig voor, dus één of twee sterfgevallen meer per jaar hebben een grote invloed op de cijfers.

Vaccinatiegraad

Bij vaccinaties zien we dat de vaccinatiegraad onder 2-jarigen in Krimpenerwaard is gedaald, van 84,9% naar 82,1%. Tussen de kernen zijn hierin grote verschillen te zien, variërend van 66,7% in Berkenwoude en 94,8% in Schoonhoven. De afname van de vaccinatiegraad is ook in de regio en Nederland zichtbaar, grotendeels vanwege Covid-19. Het aantal 2-jarigen dat geen enkele vaccinatie heeft, is gedaald van 9,6% naar 9%. Echter ligt dit percentage in Hollands Midden een stuk lager, namelijk 3,8%. Verder is de deelname aan de maternale kinkhoestvaccinatie afgenomen, waarbij de vaccinatiegraad in Krimpenerwaard ook lager is dan andere gemeenten in de regio.

Doelstellingen gezondheidsnota 2020-2023

In de gezondheidsnota van 2020-2023 waren voor de pijler 'gezond en kansrijk opgroeien' 2 doelen opgesteld:

1. In het uitvoeringsprogramma gezondheid nadere uitwerking geven aan de acties uit Kansrijke Start.
Dit doel is bereikt, maar het blijft belangrijk om hierop in te zetten.
2. In het uitvoeringsprogramma gezondheid nadere uitwerking geven aan het verhogen van de vaccinatiegraad. *Dit doel is bereikt, maar het blijft belangrijk om hierop in te zetten.*

1.2 Beleid en activiteiten

In deze paragraaf staan de speerpunten geformuleerd waarop we als gemeente focussen om bij te dragen aan het gezond en kansrijk opgroeien van kinderen in Krimpenerwaard. Per speerpunt worden de voorgenomen interventies en/of activiteiten toegelicht.

Speerpunt 1.1

We geven kinderen in onze gemeente een Kansrijke Start

Doelstelling 2027

- Het aantal vrouwen dat zwangerschapsbegeleiding is gestart voor 10 weken is toegenomen t.o.v. 2021
- Het aantal zwangere vrouwen dat niet heeft gerookt tijdens de zwangerschap is toegenomen t.o.v. 2021

Interventie / activiteit	Jaren
Regionaal wordt een ketenaanpak Kansrijke Start uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	2024 e.v.
Vanuit de coalitie Kansrijke Start voeren we een meerjarige pilot uit met groepsgewijze begeleiding en ondersteuning tijdens en na de zwangerschap.	2024, 2025
We bieden kosteloze zwangerschapsvoorlichting aan voor koppels met onvoldoende financiële middelen en/of een taalbarrière.	2024, 2025
We breiden de lokale coalitie Kansrijke Start verder uit met relevante partners rondom de eerste 1000 dagen van een kind.	2024
We maken het cursus- en trainingsaanbod voor (toekomstige) ouders zichtbaar.	2024 e.v.
We zorgen ervoor dat kwetsbare inwoners in de vruchtbare leeftijd voldoende regie (kunnen) nemen op hun kinderwens, bijvoorbeeld door het programma Nu Niet Zwanger .	Doorlopend
We zorgen voor passende ondersteuning voor (toekomstige) ouders, bijvoorbeeld door het prenataal huisbezoek en het inkopen van het 18 maanden huisbezoek.	Doorlopend
We zorgen ervoor dat (aanstaande) ouders met een laag inkomen gebruik kunnen maken van gratis verstrekte babystartpakketten van Stichting Babyspullen en zo kunnen voorzien in de basisbehoeften van hun kindje.	Doorlopend

Speerpunt 1.2

We dragen bij aan het verhogen van de vaccinatiegraad volgens het Rijksvaccinatieprogramma

Doelstelling 2027

- Het aantal 2-jarigen dat volledig gevaccineerd is toegenomen t.o.v. 2022
- Het aantal zwangere vrouwen dat de maternale kinkhoest vaccinatie heeft ontvangen is toegenomen t.o.v. 2022

Interventie / activiteit	Jaren
We komen in overleg met relevante partijen tot een passend en haalbaar plan van aanpak om de vaccinatiegraad in onze gemeente te verhogen.	Q1 2024
We organiseren een voorlichtingsbijeenkomst voor lokale zorgprofessionals over het belang van het Rijksvaccinatieprogramma. Daarmee bieden we hen handvatten om het gesprek over vaccineren met ouders aan te gaan.	2024-2027
We voorzien de inwoners op lokaal niveau van objectieve en makkelijk vindbare informatie, zodat zij een weloverwogen keuze kunnen maken als het gaat om vaccineren.	2024-2027
We zetten in op informatievoorziening aan doelgroepen of kernen die extra aandacht behoeven. Dit doen we door de inzet van sleutelfiguren.	2025-2027
We zorgen ervoor dat lokale zorgprofessionals die in contact met ouders staan, aandacht geven aan het onderwerp vaccineren.	Doorlopend
Waar mogelijk sluiten we als gemeente aan bij landelijke acties om de vaccinatiegraad te verhogen.	Doorlopend

Speerpunt 1.3

We versterken het ouderschap om een optimale ontwikkeling van kinderen te bevorderen

Doelstelling 2027

- Er is passend aanbod om ouders te ondersteunen in de opvoeding van hun kinderen en (kwetsbare) ouders maken hier gebruik van.
- Meer ouders voelen zich zeker over het ouderschap en vaardig in het opvoeden van hun kind(eren)

Interventie / activiteit	Jaren
We stimuleren ouderinitiatieven waarbij ouders met elkaar in gesprek gaan over opvoeding, zoals bijvoorbeeld een mamacafé.	2026 e.v.
De coördinator Preventie Jeugd zet in op de verbinding en samenwerking tussen de partijen die actief zijn rondom jeugd en gezin in het preventief domein, waaronder bijvoorbeeld door de werkgroep Opvoeden & Opgroeien. Dit is ook onderdeel van de bestuursopdracht Sociaal Preventieteam.	Doorlopend
We bieden gezinnen laagdrempelige, passende opvoedondersteuning. We doen dit collectief in de vorm van lezingen, cursussen en webinars via de jeugdgezondheidszorg en andere relevante partners. Waar nodig doen we dit individueel, zoals met de inzet van steunouder. Dit is ook onderdeel van de bestuursopdracht Sociaal Preventieteam.	Doorlopend
We blijven Stevig Ouderschap trajecten aanbieden, waarbij we extra ondersteuning bieden aan (toekomstige) ouders in kwetsbare omstandigheden.	Doorlopend

2. Gezond Gewicht

Het handhaven van een gezond gewicht verlaagt het risico op verschillende gezondheidsproblemen. Dit omvat een verminderde kans op hart- en vaatziekten, diabetes type 2 en bepaalde kankersoorten. Bovendien kan een gezond gewicht positief bijdragen aan de mentale gezondheid. Voor volwassenen tussen 19 en 69 jaar wordt een BMI van 18,5 tot 25 als gezond beschouwd. Bij kinderen en senioren zijn de richtlijnen voor een gezond gewicht enigszins anders. Oorzaken van overgewicht kunnen variëren van de mate van lichamelijke activiteit, voeding, erfelijke factoren en mentale gezondheidsproblemen, bijvoorbeeld veroorzaakt door stress of financiële moeilijkheden.

2.1 Aanleiding en aandachtsgebieden

In deze paragraaf wordt beschreven hoe we er in Krimpenerwaard voor staan op het gebied van 'Gezond Gewicht'. In de tabel hieronder zijn relevante cijfers uit de [GGD Gezondheidsmonitor](#) opgenomen en in de tekst wordt dit verder toegelicht. Tot slot wordt teruggekeken op de doelstellingen uit de gezondheidsnota 2020-2023.

	Krimpenerwaard		Hollands Midden		Nederland	
	2016	2022	2016	2022	2016	2022
Overgewicht 2-14 jaar	10,7%*	11,2%	12%*	11,9%	-	-
Overgewicht 18-64 jaar	50%	53%	46%	46%	46%	48%
Overgewicht 65+	62%	62%	58%	57%	59%	57%
Haalt beweegnorm klas 2/4 VO	16%**	18%***	16%**	18%***	18%**	16%***
Haalt beweegnorm 18-64 jaar	54%	45%	58%	51%	56%	50%
Haalt beweegnorm 65+	36%	37%	39%	41%	37%	39%
Ontbijt minder dan 5 dagen per week klas 2/4 VO	18%**	24%	19%**	24%	-	-
Drinkt (bijna) nooit water klas 2/4 VO	-	7%**	-	5%**	-	5%**
Drinkt dagelijks drankjes met suiker klas 2/4 VO	-	40%**	-	32%**	-	33%**

*cijfers 2018, **cijfers 2019, ***cijfers 2021

Gewicht

In Krimpenerwaard is een lichte stijging van overgewicht onder kinderen tussen 2 en 14 jaar te zien. Het aantal volwassenen in Krimpenerwaard met overgewicht is toegenomen van 50% naar 53%, wat hoger is dan zowel de regionale (46%) als de landelijke (48%) cijfers. Overgewicht onder 65-plussers komt vaker voor in Krimpenerwaard (62%) dan gemiddeld in de regio en Nederland (beide 57%). In de kernen Ammerstol en Schoonhoven komt overgewicht onder volwassenen het meeste voor; respectievelijk 63% en 60%.

Beweging

Zoals genoemd is weinig bewegen één van de oorzaken van overgewicht. Het aantal volwassenen van 18-64 jaar uit Krimpenerwaard dat de beweegnorm haalt, is fors gedaald van 54% (2016) naar 45% (2022). In de regio en in Nederland is ook een daling te zien, maar daar ligt het aantal volwassenen dat de beweegnorm⁵ haalt hoger (respectievelijk 51% en 50%). Het aantal 65-plussers dat de beweegnorm haalt is licht toegenomen, maar is ook lager dan het regionale en Nederlandse gemiddelde. In de kernen Bergambacht en Ouderkerk a/d IJssel voldoen de minste volwassenen aan de beweegrichtlijnen; respectievelijk 33% en 35%.

Voeding

Een gezond eetpatroon is belangrijk om een gezond gewicht te behouden of te bereiken. Opvallend is dat het percentage kinderen uit klas 2/4 van het VO dat minder dan 5 dagen per week ontbijt, is toegenomen (18% in 2019 tegenover 24% in 2021). Deze trend is ook in Hollands Midden te zien. Op andere gebieden van voeding scoren de jongeren in Krimpenerwaard minder goed dan in de regio: 7% drinkt (bijna) nooit water en 40% drinkt dagelijks suikerhoudende drankjes.

⁵ Jeugd (4-18 jaar): 1 uur per dag matig intensief bewegen. 3x per week spier- en botversterkende oefeningen. Volwassenen en ouderen: 2,5 uur per week matig intensief bewegen en 2x per week spier- en botversterkende oefeningen (voor ouderen gecombineerd met balansoefeningen).

Doelstellingen gezondheidsnota 2020-2023

In de gezondheidsnota van 2020-2023 waren voor de pijler 'gezond gewicht' 3 doelen gesteld:

1. **Bewegen:** de beweegrichtlijn behalen zoals deze in de reeds vastgestelde sportnota 2017-2021 staan. Dit houdt in dat 68% van de volwassenen (alle inwoners ouder dan 18) voldoet aan de beweeg norm en 22% van de jongeren. Daarmee scoren we in vergelijking met de gemeenten in Hollands Midden beter of gelijk. *Dit doel is niet bereikt.*
2. **Gewicht:** de landelijke doelstelling (vanuit Nationaal Preventieakkoord) dat in 2040 nog maximaal 38% van de volwassenen Nederlanders te zwaar is, behalen. Daarnaast ook zoveel mogelijk jongeren op gezond gewicht krijgen en behouden. *Deze doelen zijn niet bereikt. Er kan nu nog niet worden gezegd of de doelstelling van maximaal 38% in 2040 is behaald, maar de cijfers zijn niet veelbelovend.*
3. **Voeding:** inwoners hebben en houden een gezond gewicht en er wordt in vergelijking met de gemeenten in Hollands Midden beter of gelijk gescoord. *Dit doel is deels bereikt.*

2.2 Beleid en activiteiten

In deze paragraaf staan de speerpunten geformuleerd waarop we als gemeente focussen om bij te dragen aan een gezond gewicht van onze inwoners. Per speerpunt worden de voorgenomen interventies en/of activiteiten toegelicht.

Speerpunt 2.1

We werken integraal samen aan de aanpak van overgewicht en obesitas

Doelstelling 2027

De twee ketenaanpakken zijn lokaal geïmplementeerd, waardoor er passende ondersteuning, begeleiding en zorg is voor kinderen en volwassenen met overgewicht en/of obesitas

Interventie / activiteit	Jaren
Regionaal wordt een ketenaanpak gecombineerde leefstijl interventie ⁶ (GLI) voor volwassenen met overgewicht en obesitas uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	2024 e.v.
Regionaal wordt een ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	2024 e.v.

Speerpunt 2.2

We stimuleren en ondersteunen onze inwoners in voldoende lichaamsbeweging en gezonde voedingskeuzes

Doelstelling 2027

- Het aantal kinderen, volwassenen en ouderen met overgewicht is afgenomen t.o.v. 2022
- Het aantal kinderen, volwassenen en ouderen dat wekelijks sport is toegenomen t.o.v. 2022

⁶ Gecombineerde leefstijlinterventies, kortweg de GLI's, zijn programma's voor volwassenen met overgewicht of obesitas. Een GLI is gericht op gedragsverandering om een gezonde leefstijl te bereiken en/of te behouden.

Interventie / activiteit	Jaren
We blijven inzetten op het stimuleren van een gezonde leefstijl onder alle inwoners door middel van buurtsportcoaches, een JOGG-regisseur plus en Team:Fit. De prioriteit ligt bij kernen waarbij de meeste gezondheidswinst te behalen valt.	2024 e.v.
We onderzoeken de mogelijkheid van het inzetten van Bewegen op Recept, waarbij mensen worden gestimuleerd om te sporten en te bewegen. Hierbij zoeken we de samenwerking met Team Sportservice.	2027
We gaan in samenwerking met de GGD door met het inzetten van de Gezonde School -aanpak, waarbij er aandacht is voor voedings- en bewegingsonderwijs.	Doorlopend
We zorgen ervoor dat onze partners gezonde leefstijl blijven promoten. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen.	Doorlopend
We ondersteunen inwoners met een laag inkomen om mee te doen aan sport- en cultuur door het structureel inzetten van het Jeugd- en Volwassenenfonds Sport en Cultuur .	Doorlopend
We blijven de interventie Bewegen Werkt inzetten om uitkeringsgerechtigden te begeleiden naar een actievere en gezondere leefstijl.	Doorlopend

3. Mentaal Welbevinden

Mentaal welbevinden is een essentieel aspect van de algehele gezondheid en de kwaliteit van leven. Het beïnvloedt emoties, gedachten, gedragingen en de capaciteit om te kunnen omgaan met stress en tegenslagen. Een goede mentale gezondheid is niet alleen de afwezigheid van eenzaamheid, dementie of psychische problematiek zoals angst, depressie en suïcidegedachten. Een goede mentale gezondheid omvat ook het bezitten van positieve kenmerken zoals veerkracht, emotionele balans en het vermogen om betekenisvolle relaties op te bouwen.

3.1 Aanleiding en aandachtsgebieden

In deze paragraaf wordt beschreven hoe we er in Krimpenerwaard voorstaan op het gebied van 'Mentaal Welbevinden'. In de tabel hieronder zijn relevante cijfers uit de [GGD Gezondheidsmonitor](#) opgenomen en in de tekst wordt dit verder toegelicht. Tot slot wordt teruggekeken op de doelstellingen uit de gezondheidsnota 2020-2023.

	Krimpenerwaard		Hollands Midden		Nederland	
	2018	2022	2018	2022	2018	2022
Onvoldoende weerbaar klas 2/4 VO	11%**	11%***	10%**	11%***	10%**	12%***
Veerkracht 18-64 jaar	43%*	49%	42%*	49%	-	48%
Veerkracht 65+	33%*	56%	33%*	60%	-	55%
(Zeer) vaak gestrest klas 2/4 VO	37%**	41%***	43%**	43%***	44%**	44%***
Veel stress 18-64 jaar	17%*	19%	18%*	24%	-	25%
Veel stress 65+	-	6%	-	7%	-	7%
Regelmatig suïcidale gedachten klas 2/4 VO	5,3%**	9,7%***	5,7%**	9,7%***	-	11,2%***
Aan suïcide gedacht 18-64 jaar	7%*	8%	7%*	12%	-	12%
Aan suïcide gedacht 65+	4%*	7%	4%*	7%	-	7%
Vaak tot altijd eenzaam in laatste 12 maanden klas 2/4 VO	-	11%***	-	12%***	-	13%***
Ernstig eenzaam 18-64 jaar	10%*	13%	9%*	14%	10%*	15%
Ernstig eenzaam 65+	8%*	9%	8%*	10%	9%*	12%

*cijfers 2016, **cijfers 2019, ***cijfers 2021

Over het algemeen is het mentaal welbevinden onder de inwoners van Krimpenerwaard de afgelopen jaren afgenomen. Dit lijkt grotendeels te verklaren door de coronaperiode. De gevolgen van deze periode zijn met name zichtbaar bij jongeren en jongvolwassenen, maar ook bij andere leeftijdsgroepen is een afname van het mentaal welbevinden te zien^{7,8}. Opvallend is dat de veerkracht onder volwassenen en ouderen in de afgelopen jaren juist is toegenomen.

Een zorgwekkende ontwikkeling is de toename van stress onder jongeren in de klassen 2/4 van het voortgezet onderwijs. Hier is het percentage gestegen van 37% in 2018 naar 41% in 2022. Ook het aantal volwassenen dat veel stress ervaart is toegenomen van 17% naar 19%. In alle leeftijdscategorieën is het aantal inwoners met suïcidegedachten toegenomen. Bij jongeren in klas 2/4 van het voortgezet onderwijs is het percentage gestegen van 5,3% naar 9,7% en bij ouderen (65+) van 4% naar 7%. Tot slot zien we een stijging van het aantal eenzame inwoners in Krimpenerwaard. Meer inwoners geven aan zich sociaal eenzaam (minder contact hebben met andere mensen dan je wenst) te voelen dan emotioneel eenzaam (missen van intimiteit in persoonlijke relaties).

Op vrijwel alle van bovenstaande indicatoren scoort de gemeente Krimpenerwaard beter of gelijk aan de regio Hollands Midden of Nederland. Toch blijft het essentieel om het mentaal welbevinden van onze inwoners op alle vlakken te versterken. Daarnaast verdient het mentaal welbevinden onder mantelzorgers extra aandacht, zeker met oog op de sterk toenemende vergrijzing.

7 Gemeente Krimpenerwaard, Kwaliteitsmonitor Krimpenerwaard over 2021 (2021)

8 Centraal Bureau voor de Statistiek, Ervaren impact corona op mentale gezondheid en leefstijl (2021)

Doelstellingen gezondheidsnota 2020-2023

In de gezondheidsnota van 2020-2023 waren voor de pijler 'mentaal welbevinden' 2 doelen gesteld:

1. Angst, depressie, suïcide: ons doel is om vergelijkbaar te (blijven) scoren met de gemeenten in Hollands Midden. *Hoewel Krimpenerwaard beter of gelijk aan gemeenten in Hollands Midden scoort, is het aantal inwoners met angst, depressie en/of suïcidegedachten toegenomen.*
2. Eenzaamheid: ons doel is om de score op eenzaamheid te verlagen. *Dit doel is niet bereikt, in alle leeftijdsgroepen is de eenzaamheid toegenomen.*

3.2 Beleid en activiteiten

In deze paragraaf staan de speerpunten geformuleerd waarop we als gemeente focussen om bij te dragen aan het mentaal welbevinden van inwoners in Krimpenerwaard. Per speerpunt worden de voorgenomen interventies en/of activiteiten toegelicht.

Speerpunt 3.1

We verbeteren de mentale gezondheid en weerbaarheid onder jongeren en jongvolwassenen

Doelstelling 2027

- De weerbaarheid en veerkracht onder jongeren en jongvolwassenen is toegenomen t.o.v. 2021/2022
- Het aantal veerkrachtige jongvolwassenen is toegenomen t.o.v. 2022
- Het aantal jongeren en jongvolwassenen met veel stress is afgenomen t.o.v. 2021
- Het aantal jongeren en jongvolwassenen met suïcidegedachten is afgenomen t.o.v. 2021

Interventie / activiteit	Jaren
We voeren een pilot uit van Gezonde Boel op het voortgezet onderwijs en onderzoeken of we deze interventie structureel willen inzetten.	2024, 2025
We onderzoeken de mogelijkheid om maatschappelijke diensttijd in te zetten in samenwerking met partners, zoals bijvoorbeeld Gro-up of Team Sportservice.	2025
We stimuleren voldoende beweegaanbod om mentale gezondheid onder jongeren en jongvolwassenen te bevorderen, zoals weerbaarheidstrainingen.	2026
We zorgen ervoor dat onze partners aandacht hebben voor mentaal welbevinden onder jongeren. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen. Dit is ook onderdeel van de bestuursopdracht Sociaal Preventieteam.	Doorlopend
We gaan in samenwerking met de GGD door met het inzetten van de Gezonde School -aanpak, waarbij er aandacht is voor mentale gezondheid. Dit kan gedaan worden door bijvoorbeeld te richten op welbevinden, depressiepreventie en mediawijsheid.	Doorlopend
We blijven Jeugdondersteuners Huisartsen (JOH) inzetten als laagdrempelig preventief aanbod. Dit met als doel om in gesprek te gaan met kinderen in de leeftijd van 0-18 en hun ouders. Zo nodig wordt verwezen naar passende jeugdhulp.	Doorlopend

Speerpunt 3.2

We bevorderen een mentaal gezonde maatschappij

Doelstelling 2027:

- Het aantal veerkrachtige volwassenen en ouderen is toegenomen t.o.v. 2022
- Het aantal jongeren, volwassenen en ouderen met veel stress is afgenomen t.o.v. 2021/2022
- Het aantal jongeren, volwassenen en ouderen met suïcidegedachten is afgenomen t.o.v. 2021/2022

Interventie / activiteit	Jaren
Regionaal wordt een ketenaanpak Welzijn op Recept uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	2024 e.v.
We zetten in op het verkleinen van geldzorgen van inwoners, zodat zij minder stress ervaren en mentale ruimte krijgen om zich te focussen op hun gezondheid.	Doorlopend
We stimuleren de mentale gezondheid door het inzetten van culturele activiteiten. Denk hierbij aan het jongerenproject 'Sprekend Zilver' of Cultuur op Recept.	Doorlopend
We blijven de wijk-GGD'er inzetten om zo vroeg mogelijk ondersteuning te bieden aan personen met onbegrepen gedrag.	Doorlopend
We blijven mantelzorgondersteuning bieden in de vorm van respijtzorg aan huis. Dit biedt mantelzorgers die overbelast dreigen te raken tijdelijk aanwezigheidszorg thuis, aanvullende professionele mantelzorg en/of concrete hulp vanuit een professionele organisatie om passende ondersteuning in te schakelen.	Doorlopend

Speerpunt 3.3

We zorgen voor signalering en het bespreekbaar maken van eenzaamheid, met een focus op jongeren en ouderen.

Doelstelling 2027

- Het aantal eenzame jongeren, volwassenen en ouderen is afgenomen t.o.v. 2021/2022

Interventie / activiteit	Jaren
We breiden de lokale coalitie 'één tegen eenzaamheid' uit. We gaan met het Sociaal Preventieteam samenwerken aan het signaleren, bespreekbaar maken, doorbreken en duurzaam aanpakken van eenzaamheid onder jongeren en ouderen. Dit is ook onderdeel van de bestuursopdracht Sociaal Preventieteam.	2024
We bieden ondersteuning in het bespreekbaar maken van eenzaamheid, bijvoorbeeld door (train-de-trainer) trainingen aan bezoekerwilligers van welzijnsstichtingen. Dit is ook onderdeel van de bestuursopdracht Sociaal Preventieteam.	2024 e.v.
We stimuleren laagdrempelige ontmoeting tussen inwoners (ook van verschillende leeftijden), bijvoorbeeld door (gezamenlijke) eetinitiatieven en wandel-/beweeggroepen. Dit is ook onderdeel van de bestuursopdracht Sociaal Preventieteam.	2024 e.v.
We zorgen ervoor dat onze partners aandacht hebben voor eenzaamheid en het stimuleren van ontmoeting. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen. Dit is ook onderdeel van de bestuursopdracht Sociaal Preventieteam.	Doorlopend
We blijven erop inzetten dat de welzijnsstichtingen informatieve huisbezoeken uitvoeren bij 80-plussers, waarbij er aandacht is voor het signaleren en terugdringen van eenzaamheid. Dit is ook onderdeel van de bestuursopdracht Sociaal Preventieteam.	Doorlopend
We brengen landelijke campagnes, zoals 'Eén tegen eenzaamheid' en 'Hey, het is oké', lokaal onder de aandacht bij partners, inwoners en medewerkers van de gemeente.	Doorlopend
We blijven mantelzorgondersteuning vanuit Welzijn Krimpenerwaard aanbieden voor een luisterend oor en lotgenotencontact. Dit om eenzaamheid onder mantelzorgers te verminderen.	Doorlopend

4. Verantwoord Middelengebruik

Verantwoord middelengebruik verwijst naar het gebruik van alcohol, tabak, medicijnen of andere substanties op een manier die de gezondheid en veiligheid van een individu en anderen niet in gevaar brengt. Het omvat het nemen van persoonlijke verantwoordelijkheid voor het gebruik van deze middelen en het maken van bewuste keuzes om negatieve gevolgen te voorkomen. Verantwoord middelengebruik draagt bij aan een gezonde en veilige samenleving en het welzijn van individuen en hun omgeving.

4.1 Aanleiding en aandachtsgebieden

In deze paragraaf wordt beschreven hoe we er in Krimpenerwaard voor staan op het gebied van 'Verantwoord Middelengebruik'. In de tabel hieronder zijn relevante cijfers uit de [GGD Gezondheidsmonitor](#) opgenomen en in de tekst wordt dit verder toegelicht. Tot slot wordt teruggekeken op de doelstellingen uit de gezondheidsnota 2020-2023.

	Krimpenerwaard		Hollands Midden		Nederland	
	2016	2021	2016	2021	2016	2021
Recent alcohol (klas 2/4 VO)	32%	31%	25%	27%	26%	29%
Rookt wekelijks (klas 2/4 VO)	5,1%	4,8%	3,8%	4,3%	4,0%	4,3%
Recent wiet/hasj (klas 2/4 VO)	3,3%	4,8%	4,1%	4,3%	4,1%	4,4%
Recent harddrugs (klas 2/4 VO)	0,3%	1,4%	0,5%	0,9%	-	-

	Krimpenerwaard		Hollands Midden		Nederland	
	2016	2022	2016	2022	2016	2022
Zware drinker 18-64 jaar	9%	11%	11%	9%	11%	12%
Zware drinker 65+	9%	4%	7%	5%	6%	5%
Rookt 18-64 jaar	20%	17%	20%	17%	23%	19%
Rookt 65+	9%	9%	10%	8%	12%	9%
Gebruikt softdrugs 18-64 jaar	4%	5%*	7%	8%*	-	-
Gebruikt harddrugs 18-64 jaar	3%	3%*	4%	5%*	-	-

*cijfers 2020

Alcohol

Vergeleken met de gemiddelde cijfers in regio Midden-Holland en Nederland zijn er in Krimpenerwaard meer leerlingen uit klas 2/4 van het VO die recent alcohol hebben gedronken. Het aantal zware drinkers onder volwassenen is toegenomen, deze percentages zijn vergelijkbaar met de gemiddeldes in Hollands Midden. Onder 65+'ers zijn er daarentegen flink minder zware drinkers dan voorheen, van 9% naar 4%.

Nicotineconsumptie

Het aantal leerlingen in klas 2/4 van het VO dat recent heeft gerookt is licht afgenomen, maar is alsnog hoger dan gemiddeld in Hollands Midden en Nederland. Het aantal volwassenen dat rookt is afgenomen, wat vergelijkbaar is met de trend in Hollands Midden. In de kernen Vlist, Schoonhoven, Ammerstol en Goudarak wonen de meeste volwassenen die roken. Alternatieven voor traditionele sigaretten winnen de laatste jaren in populariteit, zoals elektronische sigaretten (vapes) en snus. Lokale cijfers zijn nog niet bekend, maar de landelijke cijfers zijn alarmerend: bijna net zoveel jongeren vaperen als roken. 21,7% van de Nederlandse jongeren en jongvolwassenen (12 tot en met 25 jaar) heeft in het afgelopen jaar een e-sigaret gebruikt. Volgens landelijke cijfers heeft het afgelopen jaar 4,3% van de jongeren snus gebruikt.⁹

Soft- en harddrugs

Het gebruik van soft- en harddrugs in klas 2/4 van het VO is in de afgelopen 5 jaar sterk toegenomen in Krimpenerwaard. In vergelijking met Hollands Midden en tevens in vergelijking met Nederland scoort Krimpenerwaard voor al het middelengebruik in klas 2/4 VO slechter. Onder volwassenen (18-64 jaar) is het gebruik van softdrugs licht toegenomen en het gebruik van harddrugs in de afgelopen 6 jaar gelijk gebleven. In de kernen Ammerstol, Haastrecht en Goudarak is het percentage volwassenen dat softdrugs gebruikt het hoogst; respectievelijk 10%, 9% en 8%. Het drugsgebruik onder volwassenen in Krimpenerwaard is lager dan gemiddeld in Hollands Midden.

⁹ Trimbos Instituut, Jongerenmonitor tabaks- en nicotineproducten (2023)

Doelstellingen gezondheidsnota 2020-2023

In de gezondheidsnota van 2020-2023 waren voor de pijler 'verantwoord middelengebruik' 3 doelen gesteld:

1. Roken: Ons doel is om het aantal rokers in de gemeente nog verder te laten dalen. Daarnaast willen we in 2040 een rookvrije generatie hebben. *Dit doel is deels behaald. Het aantal rokende jongeren (klas 2/4 VO) en volwassenen is licht afgenomen. Het aantal rokende 65+'ers is gelijk gebleven.*
2. Alcohol: ons doel is om positieve trends voort te zetten en in vergelijking met de gemeenten in Hollands Midden beter of gelijk te scoren. *Dit doel is deels behaald, verschillend per leeftijdsgroep. Het gebruik van alcohol in klas 2/4 van het VO is licht afgenomen. Kijkend naar de cijfers van Midden Holland en Nederland drinken jongeren in gemeente Krimpenerwaard nog steeds meer dan het gemiddelde. Het aantal zware drinkers onder volwassenen (18-64 jaar) is toegenomen. Onder 65+'ers zijn er daarentegen minder zware drinkers dan voorheen. In gemeente Krimpenerwaard zijn gemiddeld minder zware drinkers onder volwassenen en ouderen dan gemiddeld in Nederland.*
3. Drugs: ons doel is om het percentage soft- en harddrugs gebruikers minimaal te stabiliseren. Voor de leeftijdsgroepen waarin de gemeente hoog scoort, is ons doel het gebruik te verlagen, waarmee we in vergelijking met de gemeenten in Hollands Midden beter of gelijk scoren. *Dit doel is deels behaald. Het gebruik van drugs in het voortgezet onderwijs is toegenomen en is hoger dan gemiddeld in Hollands Midden. Het gebruik van softdrugs onder volwassenen is licht toegenomen en het gebruik van harddrugs is stabiel. In Krimpenerwaard gebruiken minder volwassenen soft- en harddrugs dan gemiddeld in Hollands Midden.*

4.2 Beleid en activiteiten

In deze paragraaf staan de speerpunten geformuleerd waarop we als gemeente focussen om bij te dragen aan verantwoord middelengebruik onder inwoners in Krimpenerwaard. Per speerpunt worden de voorgenomen interventies en/of activiteiten toegelicht.

Speerpunt 4.1

We stimuleren verantwoord middelengebruik onder de inwoners binnen onze gemeente.

Doelstelling 2027

- Het gebruik van alcohol, nicotine en drugs onder volwassenen en ouderen is gelijk gebleven of afgenomen t.o.v. 2022

Interventie / activiteit	Jaren
We intensiveren de integrale aanpak middelengebruik (alcohol, roken en drugs) en versterken de bestaande netwerken. We stellen een communicatieplan op en voeren deze uit.	2024 e.v.
We zetten in op een rookvrije omgeving bij het nieuwe gemeentehuis.	2026
We zorgen ervoor dat onze partners aandacht hebben voor verantwoord middelengebruik. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen.	Doorlopend
We brengen landelijke campagnes, zoals Stoptober en IkPas (dry January) lokaal onder de aandacht bij partners, inwoners en medewerkers van de gemeente.	Doorlopend

Speerpunt 4.2

We verminderen het gebruik van alcohol, nicotine, soft- en harddrugs onder jongeren

Doelstelling 2027

- Het gebruik van alcohol, nicotine, soft- en harddrugs onder jongeren is afgenomen t.o.v. 2021
- Het aantal rookvrije kindomgevingen is toegenomen t.o.v. 2023, zie de website 'Op weg naar een rookvrij Krimpenerwaard'
- We werken toe naar een Rookvrije Generatie 2040

Interventie / activiteit	Jaren
We onderzoeken door middel van een bestuursopdracht de mogelijkheid om te starten met het vierjarige implementatietraject van ' Opgroeien in een Kansrijke Omgeving ' (OKO) ¹⁰ .	2024
We bieden ouders passende opvoedondersteuning in het omgaan met middelengebruik.	2025 e.v.
We gaan in samenwerking met de GGD door met het inzetten van de Gezonde School -aanpak, waarbij er aandacht is voor het terugdringen van het gebruik van (elektronische) sigaretten, snus, alcohol en drugs onder jongeren.	Doorlopend
We brengen landelijke campagnes, zoals de Rookvrije Generatie, lokaal onder de aandacht bij partners en inwoners van de gemeente.	Doorlopend
We stimuleren een rookvrij beleid op locaties waar veel kinderen komen (zoals kinderopvang, sport- en culturele verenigingen, evenementen en bushokjes). We gaan hierover in gesprek en/of nemen dit op in relevante subsidieregelingen. Dit doen we o.a. in samenwerking met Team Sportservice en Team:Fit.	Doorlopend

¹⁰ 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)' helpt gemeenten en partners om op basis van cijfers over de lokale jeugd te werken aan gezonde en gelukkige jongeren en te voorkomen dat zij alcohol of drugs gebruiken of gaan roken. Door de community benadering draagt OKO daarnaast bij aan de mentale gezondheid onder jongeren.

5. Gezonde Leefomgeving

Een gezonde leefstijl leidt tot een betere kwaliteit van leven. De omgeving waarin mensen leven speelt hierin een cruciale rol. Een gezonde leefomgeving is schoon en veilig, is voldoende groen en stimuleert beweging en ontmoeting. Het heeft dus zowel betrekking op de sociale als de fysieke omgeving. Door de leefomgeving op een bepaalde manier in te richten, kan de gezondheid worden bevorderd. Gezonde leefomgeving is daarom ook opgenomen in de [Omgevingsvisie Krimpenerwaard](#).

5.1 Aanleiding en aandachtsggebieden

In deze paragraaf wordt beschreven hoe Krimpenerwaard ervoor staat op het gebied van 'Gezonde Leefomgeving'. In de tabel hieronder zijn relevante cijfers opgenomen uit de [GGD Gezondheidsmonitor](#) en in de tekst wordt dit verder toegelicht. Tot slot wordt teruggekeken op de doelstellingen uit de gezondheidsnota 2020-2023.

	Krimpenerwaard		Hollands Midden		Nederland	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Tevredenheid met woning (rapportcijfer)	8,3	8,5	8,2	8,2	-	-
Tevredenheid woonomgeving (rapportcijfer)	8,0	8,2	7,9	8,0	-	-
Tevredenheid groen in de buurt (rapportcijfer)	7,8	8,1	7,6	7,7	-	-
Versteende oppervlakte in tuinen	-	30%*	-	45%*	-	49%
Onvoldoende verkoeling in huis, tuin of buurt	-	10%	-	13%	-	-
Omgeving aantrekkelijk om in te bewegen	-	87%	-	80%	-	-
Voldoende plekken om anderen te ontmoeten	-	76%	-	71%	-	-

*cijfers 2019

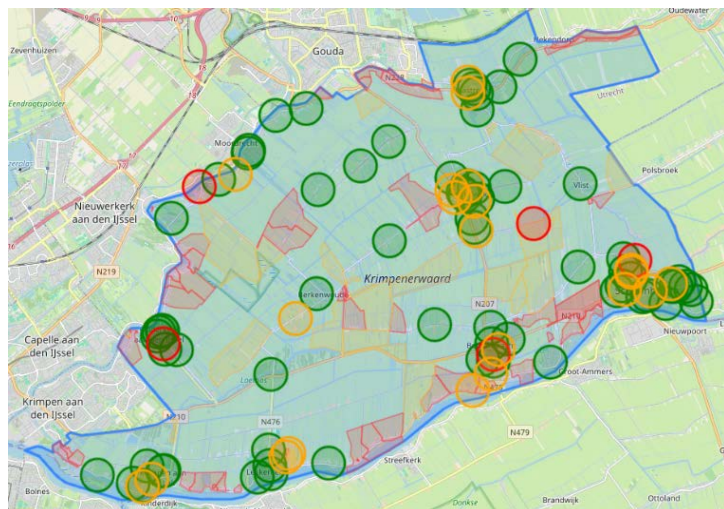
Uit de GGD-gezondheidsmonitor blijkt dat inwoners van Krimpenerwaard meer dan gemiddeld in Hollands Midden tevreden zijn met hun woonomgeving, hun woning en het groen in de buurt. Tevens is voor al deze onderwerpen een licht positieve trend te zien. Ook geven in vergelijking met de regio meer inwoners aan dat zij de omgeving aantrekkelijk vinden om te bewegen en te ontmoeten. In Krimpenerwaard is het versteende oppervlakte in tuinen sterk lager dan gemiddeld in de regio en in Nederland. Het aantal volwassenen dat aangeeft onvoldoende koeling in huis, tuin of buurt te hebben is ook lager in Krimpenerwaard dan gemiddeld in Hollands Midden. Dit tezamen is een positieve indicatie van de huidige ervaren leefomgeving in Krimpenerwaard.

Cijfers burgerhulpverleners en AED's

Uit onderstaande tabel kan worden opgemaakt dat het aantal burgerhulpverleners ten opzichte van januari 2023 flink is gedaald. Door een versoepeling van de regels tijdens en vlak na de coronaperiode leek het aantal geregistreerde burgerhulpverleners hoog. Inactieve burgerhulpverleners en burgerhulpverleners met een verlopen certificaat bleven in het oproepsysteem van HartslagNu staan. Begin 2023 heeft er een opschoningsactie plaatsgevonden, waardoor nu het werkelijke aantal geregistreerde burgerhulpverleners met een geldig certificaat bekend is. Het aantal actieve AED's in Krimpenerwaard is toegenomen, wat betekent dat meer inwoners/instellingen binnen Krimpenerwaard een eigen AED hebben aangeschaft om hun buurt/wijk veiliger te maken.

	Januari 2023	Januari 2024
Burgerhulpverleners: het aantal burgerhulpverleners op de laatste dag van de betreffende periode	1398	1133
AED locaties: het aantal actieve AED's in uw gemeente op de laatste dg van de betreffende periode	91	98
24/7 AED's: het aantal actieve AED's die dag en nacht beschikbaar zijn in uw gemeente op de laatste dag van de betreffende periode	65	67
Percentage 24/7 AED's: het percentage 24/7 AED's van het totale aantal actieve AED's in uw gemeente op de laatste dag van de betreffende periode	71,43%	68,37%

De afbeelding hieronder geeft de dekkingsgraad weer van de AED's in Krimpenerwaard in januari 2024. In 2018 is bepaald hoeveel gemeentelijke AED's nodig waren om voldoende basisdekking te realiseren. Dat waren er 24. Hierbij was niet gekozen voor een 100% dekking: postcodegebieden met een laag inwonersaantal werden niet 100% gedekt. Het aantal gemeentelijke AED's is in de loop van de tijd gelijk gebleven. Het totaal aantal actieve AED's is wel toegenomen, zoals hierboven in de tabel is aangegeven.

- Rode vlekken: postcodegebieden die nog niet gedekt worden door een 24-7 AED
- Oranje vlekken: postcodegebieden die nog niet gedekt worden door een AED, maar waar het inwonersaantal minder hoog is.
- Groene cirkels: 24-7 AED's.
- Oranje cirkels: beperkt beschikbare AED's.
- Rode cirkels: inactieve AED's.

Doelstellingen gezondheidsnota 2020-2023

In de gezondheidsnota van 2020-2023 waren voor de pijler 'gezonde leefomgeving' 4 doelen gesteld:

1. Omgevingswet: Participeren in het opstellen van de lokale omgevingsplannen, uitgaande van het model van positieve gezondheid. *Dit doel is deels behaald. Vanuit het sociale domein wordt er op basis van het model van positieve gezondheid meegewerkt aan het opstellen van de lokale omgevingsplannen. De lokale omgevingsplannen zijn nog niet gereed.*
2. Omgevingswet: Wijkgezondheidsprofielen opstellen op basis van beschikbare data uit het gezondheids- en ruimtelijk domein als basis voor de omgevingsplannen. *Dit doel is deels behaald. Aan de hand van de gezondheidscijfers heeft de GGD gezondheidsprofielen per kern opgesteld. Deze kernprofielen bieden al wel input bij het opstellen van de omgevingsplannen. De koppeling met de cijfers uit het ruimtelijk domein is nog beperkt.*
3. Omgevingswet: Het belichten van de lopende initiatieven/goede voorbeelden van een gezonde leefomgeving in relatie tot maatschappelijke doelen en daarmee nieuwe kansen identificeren. *Dit doel is behaald. We delen initiatieven vanuit o.a. de GGD actief met collega's binnen de gemeente. Hier kan verder op worden ingezet.*
4. AED's: Ons doel is om per 1 januari 2022 1100 burgerhulpverleners in de gemeente te hebben met behoud van een dekkend AED netwerk. *Dit doel was behaald. Het project HartveiligWonen liep op 31 december 2021 af en is destijds geëvalueerd. Geconcludeerd werd dat er een voldoende dekkend AED-netwerk was gerealiseerd met meer dan 1200 burgerhulpverleners.*

5.2 Beleid en activiteiten

In deze paragraaf staan de speerpunten geformuleerd waarop we als gemeente focussen om bij te dragen aan een gezonde leefomgeving in Krimpenerwaard. Per speerpunt worden de voorgenomen interventies en/of activiteiten toegelicht.

Speerpunt 5.1

We bevorderen de gezondheid van onze inwoners door domeinoverstijgend samen te werken aan een gezonde leefomgeving

Doelstelling 2027

- Het aantal inwoners dat de omgeving aantrekkelijk vindt om in te bewegen is toegenomen t.o.v. 2020
- Het aantal inwoners dat vindt dat er voldoende plekken zijn om anderen te ontmoeten is toegenomen t.o.v. 2020

Interventie / activiteit	Jaren
We dragen vanuit gezondheidsperspectief bij aan het opstellen van de omgevingsplannen en zetten hiervoor de deskundigheid van de GGD in. Hierbij hebben we onder andere aandacht voor goede fietsverbindingen tussen de kernen.	2024 e.v.
We verbinden gezondheid aan de fysieke leefomgeving door de inzet van een JOGG-regisseur plus. Hierbij wordt de focus gelegd op een beweeg- en ontmoetingsvriendelijke omgeving. De prioriteit ligt bij kernen waarbij de meeste gezondheidswinst te behalen valt.	2024 e.v.
We ondersteunen initiatieven die uitnodigen tot bewegen, zoals het aanleggen van fiets- en wandelroutes en beweegpleinen. Dit doen we bijvoorbeeld door dit te blijven opnemen in de subsidieregelingen en de mogelijkheid tot het aanvragen van een subsidie onder de aandacht te brengen bij relevante organisaties.	2025 e.v.
We zorgen voor de inzet van gezondheidkundige kennis bij besluitvorming over de fysieke leefomgeving. Dit doen we door gebruik te maken van advisering door de GGD en het belang van gezondheid te blijven benadrukken bij beleidsadviseurs ruimtelijke ontwikkeling.	Doorlopend
Bij de intake- en omgevingstafels baseren wij ons gezondheidsadvies op de gezondheidsprofielen van de GGD om gezondheidsrisico's en kansen per kern te definiëren en vullen die waar nodig aan met extra informatie.	Doorlopend

Speerpunt 5.2

We beperken de negatieve effecten van het milieu op de gezondheid van onze inwoners

Doelstelling 2027

- In het geval van een hittegolf wordt het hitteplan in werking gesteld en werken betrokken partijen goed samen
- De tevredenheid van inwoners met het groen in de buurt is toegenomen
- De versteende oppervlakte in tuinen is afgenomen t.o.v. 2019

Interventie / activiteit	Jaren
Het lokale hitteplan wordt in samenwerking met partners uit het Sociaal- en Ruimtelijk Domein opgesteld en wordt geïmplementeerd.	2024 e.v.
We zijn vanuit gezondheid betrokken bij het Schone Lucht Akkoord bijvoorbeeld door mee te denken over de communicatie omtrent houtstook en de gezondheidseffecten hiervan.	2024 e.v.
We stimuleren onze inwoners om zich op een goede manier te beschermen tegen de hitte en zon, zoals bijvoorbeeld door informatieverstrekking via scholen.	2026 e.v.
We denken vanuit gezondheidsperspectief mee over mogelijkheden om de positieve effecten van natuur en groen op gezondheid te vergroten. Denk hierbij aan het klimaatadaptatieplan, klimaat adaptief bouwbeleid en 'Steenbreek'. Daarnaast stimuleren we het aanleggen van groenblauwe schoolpleinen.	Doorlopend

Speerpunt 5.3

We zorgen ervoor dat inwoners in onze gemeente HartVeilig wonen

Doelstelling 2027

- Minimaal 2% van onze inwoners (ongeveer 1.160 inwoners) is geregistreerd burgerhulpverlener
- Het AED-netwerk in de gemeente is nog steeds voldoende dekkend

Interventie / activiteit	Jaren
We stimuleren EHBO- en reanimatiestichtingen en -verenigingen om samen te werken om het aantal burgerhulpverleners op peil te krijgen en te houden.	2024
We stimuleren EHBO-verenigingen in het opleiden van burgerhulpverleners, met een focus op de kernen waar het aantal burgerhulpverleners laag is. Dit doen we door de reanimatiecursus voor inwoners te blijven subsidiëren middels de subsidieregeling Gezondheid.	Doorlopend
Door de inzet van communicatie stimuleren we inwoners om zich aan te melden als burgerhulpverlener bij HartslagNu. Daarnaast stimuleren we inwoners, verenigingen en stichtingen die zelf een AED hebben aangeschaft om deze aan te melden bij HartslagNu.	Doorlopend
We blijven het aantal burgerhulpverleners en de dekking van de AED's in de gemeente monitoren door de samenwerking met HartslagNu en Stansupport.	Doorlopend

6. Vitaal Ouder Worden

Voor de periode 2009-2040 zien we in Nederland een snel toenemende vergrijzing. Het aantal ouderen in Nederland vanaf 65 jaar stijgt van momenteel 15% naar 26% in 2040¹¹. Daarom is het zeer belangrijk dat inwoners in Krimpenerwaard vitaal ouder worden en dat ouderen zo lang mogelijk vitaal blijven. Vitaal ouder worden omvat zowel het fysieke, mentale en sociale welzijn van inwoners. Het omvat niet alleen dat inwoners langer blijven leven, maar met name het verbeteren van de kwaliteit van leven. Vitaal Ouder Worden omvat valpreventie, gezonde eetgewoonten, sterke sociale verbindingen en de omgang met dementie. Het doel is om inwoners op een prettige manier oud te laten worden, waarbij zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en zelf regie kunnen voeren over hun eigen leven.

6.1 Aanleiding en aandachtsgebieden

In deze paragraaf wordt beschreven hoe we er in Krimpenerwaard voor staan op het gebied van 'Vitaal Ouder Worden'. In de tabel hieronder zijn relevante cijfers uit de [GGD Gezondheidsmonitor](#) opgenomen en in de tekst wordt dit verder toegelicht. Zie voorgaande hoofdstukken voor cijfers over gewicht, mentaal welbevinden, eenzaamheid en middelengebruik onder ouderen (65+). Tot slot wordt in deze paragraaf teruggekeken op de doelstellingen uit de gezondheidsnota 2020-2023.

	Krimpenerwaard		Hollands Midden		Nederland	
	2016	2022	2016	2022	2016	2022
Vaccinatiegraad griep prik	56%	68%	59%	69%	55%	68%
Wekelijks bewegen 65+	-	32%	-	42%	-	39%
Valongeval en hiervoor (para)medisch behandeld 65+	4%	3%**	4%	4%**	-	-
Mobiliteitsbeperking 65+	21%	20%	21%	16%	21%	16%
Aantal mensen met dementie	920*	970	-	-	270.000*	290.000

*cijfers 2015, **cijfers 2020

De vaccinatiegraad van de griep prik voor ouderen is sterk toegenomen, wat in lijn is met de regionale en landelijke trend. In de kernen Krimpen a/d Lek en Lekkerkerk wonen de meeste kwetsbare ouderen. Het aantal ouderen in Krimpenerwaard dat wekelijks beweegt is flink lager dan in de regio; 32% t.o.v. 39%. Beweging heeft een sterke invloed op het aantal valongevallen onder ouderen. Het percentage ouderen dat is gevallen en hiervoor (para)medisch is behandeld, is in Krimpenerwaard echter iets lager dan gemiddeld in de regio Hollands Midden. Deze valongevallen zorgen ook weer voor beperkte mobiliteit, minder bewegen en zo een risico op het toenemen van gezondheidsrisico's. Het aantal ouderen met een mobiliteitsbeperking in Krimpenerwaard is hoger dan gemiddeld in Hollands Midden en Nederland; 20% t.o.v. 16%. Gezonde voeding is essentieel bij het vitaal ouder worden. Ondervoeding heeft negatieve gevolgen op de algehele gezondheid van ouderen, zoals de afname van spiermassa en conditie. Dit vergroot vervolgens weer het risico op valongevallen. Landelijke cijfers tonen aan dat ondervoeding het meeste voorkomt bij ouderen die thuiszorg krijgen; 15 tot 30 % van hen is. In het ziekenhuis is 15 tot 25% van de patiënten ondervoed en in het verpleeghuis 10 tot 15%.¹²

Dementie is een ziektebeeld waarbij de geestelijke vermogens ernstig zijn afgenomen. Dit heeft een sterk nadelige invloed op de mogelijkheid om zelf regie te voeren over het leven, maar ook op beweging en een gezonde voedingsstatus. Door vergrijzing neemt het aantal dementiegevallen sterk toe. In 2022 waren er in Krimpenerwaard bijna 1000 inwoners met dementie, maar de prognose voor 2050 is 2100¹³. Een extra uitdaging hierbij is de toenemende druk op mantelzorgers.

11 Centraal Bureau voor de Statistiek, Regionale prognose 2009-2040: Vergrijzing en omslag van groei naar krimp (2010)

12 Goed Gevoed Ouder Worden, Ondervoeding in cijfers (2023)

13 Alzheimer Nederland, Mensen met dementie per gemeente (2022)

Doelstellingen gezondheidsnota 2020-2023

In de gezondheidsnota 2020-2023 is geen apart hoofdstuk opgenomen m.b.t. ouderen. Wel is er door de hoofdstukken heen op verschillende gebieden aandacht gegeven aan deze doelgroep. Deze gebieden betreffen o.a. eenzaamheid, gezonde leefomgeving, bewegen, alcoholgebruik en het verhogen van weerbaarheid. In de voorgaande hoofdstukken zijn de behaalde doelen m.b.t. deze thema's opgenomen. Voor dementie is het volgende doel opgenomen:

1. Dementie: Ons doel is om het onderwerp dementie in het uitvoeringsprogramma te concretiseren. *Dit doel is behaald.*

6.2 Beleid en activiteiten

In deze paragraaf staan de speerpunten geformuleerd waarop we als gemeente focussen om bij te dragen aan het vitaal ouder worden van de inwoners in Krimpenerwaard. Per speerpunt worden de voorgenomen interventies en/of activiteiten toegelicht.

Speerpunt 6.1

We verminderen valongelukken bij ouderen in onze gemeente (valpreventie)

Doelstelling 2027

- Het aantal relatieve valongevallen onder ouderen (65+) is afgenomen t.o.v. 2020
- Er is aandacht voor de specifieke behoeften van ouderen rond bewegen en dit wordt ondersteund met een passend beweegaanbod

Interventie / activiteit	Jaren
Regionaal wordt de ketenaanpak valpreventie uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	2024 e.v.
We informeren ouderen over 'vitaal ouder worden', met informatie over een gezonde leefstijl, gezondheid, beweging, voeding en veilig in en om het huis. Dit doen we door inzet van communicatie en het organiseren van een jaarlijkse bijeenkomst.	2024 e.v.
We blijven inzetten op het stimuleren van beweging onder ouderen en voldoende sportmogelijkheden. Dit doen we met behulp van buurtsportcoaches en de JOGG-regisseur plus. De prioriteit ligt bij kernen waarbij de meeste gezondheidswinst te behalen valt.	Doorlopend

Speerpunt 6.2

We stimuleren een gezonde voedingsstatus van thuiswonende ouderen om ondervoeding te voorkomen. Voor dit speerpunt werkt de gemeente onder andere samen met Welzijn Krimpenerwaard en het Sociaal Preventieteam. Rol van de gemeente: partner, regisseur, facilitator.

Doelstelling 2027

- Meer mantelzorgers en professionals weten hoe ze ondervoeding bij ouderen moeten vaststellen en gaan hierover in gesprek waar nodig

Interventie / activiteit	Jaren
Binnen de ketenaanpak valpreventie nemen we het terugdringen van ondervoeding onder thuiswonende ouderen op als focuspunt.	2024 e.v.
We ondersteunen ouderen in het werken aan en behouden van een gezonde voedingsstatus. Dit doen we bijvoorbeeld door middel van communicatie, het organiseren van (gezamenlijke) eetinitiatieven en het organiseren van informatiebijeenkomsten over ondervoeding voor ouderen en hun naasten/ mantelzorgers.	2024 e.v.
We zetten in op kennisbevordering en signalering ondervoeding. Dit doen we door medewerkers binnen de integrale toegang hierin te trainen.	2026 e.v.
We zorgen ervoor dat onze partners aandacht hebben voor een gezonde voedingsstatus onder thuiswonende ouderen en voor het signaleren van ondervoeding. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen.	Doorlopend
We blijven erop inzetten dat de welzijnsstichting informatieve huisbezoeken uitvoert bij 80-plussers, waarbij er aandacht is voor het signaleren en terugdringen van ondervoeding.	Doorlopend

Speerpunt 6.3

We zorgen ervoor dat mensen met dementie zo lang mogelijk mee kunnen doen in onze gemeente

Doelstelling 2027

- Het behalen en behouden van het certificaat 'dementievriendelijke gemeente' van stichting Alzheimer Nederland
- Het verbeteren van de score van de Dementiescan van stichting Alzheimer Nederland op de onderdelen migratieachtergrond en bewustwording

Interventie / activiteit	Jaren
We sluiten een convenant Dementievriendelijke Samenleving met lokale maatschappelijke partners	2024 e.v.
We werken integraal samen aan een dementievriendelijke samenleving, o.a. met de regionale afdeling van Alzheimer Nederland en de regionale en lokale werkgroep dementie. De eerste focuspunten zijn bepaald aan de hand van de uitgevoerde Dementiescan .	2024 e.v.
We zetten in op kennisbevordering en vroegsignalering van dementie. Dit doen we door medewerkers binnen de gemeente en bij partners die contact hebben met inwoners te trainen. We maken hierbij gebruik van het (gratis + online) trainingsaanbod van Samen Dementievriendelijk van de stichting Alzheimer NL.	2024 e.v.
We zetten in op het bespreekbaar maken van dementie, bijvoorbeeld door een dementiejournaal in de lokale krant en het promoten van de e-learning bij maatschappelijke partners.	2024 e.v.
We stimuleren ontmoeting en laagdrempelige activiteiten voor inwoners met dementie, zoals het Alzheimer Café.	2024 e.v.
We ontwikkelen passend aanbod voor inwoners met dementie met een migratieachtergrond.	2024 e.v.
Vanuit de Wmo-budgetten bieden we passende begeleiding en ondersteuning aan, bijvoorbeeld respijtzorg (dagopvang). Vanuit het steunpunt Mantelzorg wordt ondersteuning van de mantelzorgers van mensen met dementie georganiseerd.	Doorlopend

Bijlage 1 - Rollen gemeente en maatschappelijke partners

In deze bijlage staan per activiteit uit het uitvoeringsprogramma Gezondheid de rollen van de gemeente en de betrokken maatschappelijke partners omschreven. Zie hieronder voor de definitie van de vier rollen die de gemeente kan aannemen in de samenwerking met partners. Daarna worden de activiteiten per speerpunt toegelicht.

Partner

We leren samen met inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers hoe we effectief samenwerken voor de gemeente en onze inwoners. Gezamenlijk leggen we accenten in het werken in de gemeente, vanuit wat nodig is in buurten en wijken en in aansluiting op de diversiteit van de kernen. We creëren meer ruimte voor eigen initiatief, en trekken gezamenlijk op in de gemeente. We zoeken mogelijkheden om organisaties slimmer te laten samenwerken.

Regisseur

We stellen in samenspraak met bewoners, met maatschappelijke instellingen en ondernemers beleidsmatige kaders op. We wegen alle belangen die binnen een wijk en gemeentebreed spelen integraal af. Vanuit onze toezichthoudende rol bewaken we dat de uitvoering plaatsvindt binnen die kaders en handhaven we waar nodig.

Facilitator

In samenspraak met gebruikers en betrokken partijen zorgen we dat er ruimte is voor maatschappelijke activiteiten, ontmoeting, (groen) beleving, onderwijs, sport, cultuur, spel en beweging. We stimuleren kennisdeling, brengen relevante partners bijeen en verlenen subsidie.

Eigenaar en beheerder

Van een deel van het maatschappelijk vastgoed en overige maatschappelijke voorzieningen (bijvoorbeeld AED's) is de gemeente eigenaar en beheerder.

Gezond en kansrijk opgroeien

Speerpunt 1.1: We geven kinderen in onze gemeente een Kansrijke Start		
Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
Regionaal wordt een ketenaanpak Kansrijke Start uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	Partner, regisseur en facilitator	GGD (Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, kraamzorg
Vanuit de coalitie Kansrijke Start voeren we een meerjarige pilot uit met groepsgewijze begeleiding en ondersteuning tijdens en na de zwangerschap.	Regisseur en facilitator	GGD (Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, kraamzorg
We bieden kosteloze zwangerschapsvoorlichting aan voor koppels met onvoldoende financiële middelen en/of een taalbarrière.	Facilitator	Verloskundigen
We breiden de lokale coalitie Kansrijke Start verder uit met relevante partners rondom de eerste 1000 dagen van een kind.	Partner en regisseur	GGD (Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, kraamzorg, huisartsen, Sociaal Preventieteam
We maken het cursus- en trainingsaanbod voor (toekomstige) ouders zichtbaar.	Regisseur	GGD (Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, kraamzorg, Sociaal Preventieteam
We zorgen ervoor dat kwetsbare inwoners in de vruchtbare leeftijd voldoende regie (kunnen) nemen op hun kinderwens, bijvoorbeeld door het programma Nu Niet Zwanger .	Regisseur en facilitator	GGD (Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, kraamzorg
We zorgen voor passende ondersteuning voor (toekomstige) ouders, bijvoorbeeld door het prenataal huisbezoek en het inkopen van het 18 maanden huisbezoek.	Regisseur en facilitator	GGD (Jeugdgezondheidszorg)
We zorgen ervoor dat (aanstaande) ouders met een laag inkomen gebruik kunnen maken van gratis verstrekte babystartpakketten van Stichting Babyspullen en zo kunnen voorzien in de basisbehoeften van hun kindje.	Regisseur en facilitator	Stichting Babyspullen

Speerpunt 1.2: We dragen bij aan het verhogen van de vaccinatiegraad volgens het Rijksvaccinatieprogramma

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We komen in overleg met relevante partijen tot een passend en haalbaar plan van aanpak om de vaccinatiegraad in onze gemeente te verhogen.	Partner, regisseur, facilitator	GGD (o.a. Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, huisartsen, kinderdagopvang
We organiseren een voorlichtingsbijeenkomst voor lokale zorgprofessionals over het belang van het Rijksvaccinatieprogramma. Daarmee bieden we hen handvatten om het gesprek over vaccineren met ouders aan te gaan.	Regisseur en facilitator	GGD (o.a. Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, huisartsen
We voorzien de inwoners op lokaal niveau van objectieve en makkelijk vindbare informatie, zodat zij een weloverwogen keuze kunnen maken als het gaat om vaccineren.	Partner, regisseur, facilitator	GGD (o.a. Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, huisartsen
We zetten in op informatievoorziening aan doelgroepen of kernen die extra aandacht behoeven. Dit doen we door de inzet van sleutelfiguren.	Partner en regisseur	GGD (o.a. Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, huisartsen
We zorgen ervoor dat lokale zorgprofessionals die in contact met ouders staan, aandacht geven aan het onderwerp vaccineren.	Regisseur	GGD (Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, kraamzorg, huisartsen, kinderdagopvang, Sociaal Preventieteam
Waar mogelijk sluiten we als gemeente aan bij landelijke acties om de vaccinatiegraad te verhogen.	Regisseur en facilitator	GGD (Jeugdgezondheidszorg), verloskundigen, kraamzorg, huisartsen, kinderdagopvang, Sociaal Preventieteam

Speerpunt 1.3: We versterken het ouderschap om een optimale ontwikkeling van kinderen te bevorderen

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We stimuleren ouderinitiatieven waarbij ouders met elkaar in gesprek gaan over opvoeding, zoals bijvoorbeeld een mamacafé.	Partner, regisseur, facilitator	GGD (o.a. Jeugdgezondheidszorg), Sociaal Preventieteam, kinderopvang, scholen
De coördinator Preventie Jeugd zet in op de verbinding en samenwerking tussen de partijen die actief zijn rondom jeugd en gezin in het preventief domein, waaronder bijvoorbeeld door de werkgroep Opvoeden & Opgroeien.	Partner, regisseur en facilitator	GGD (o.a. Jeugdgezondheidszorg), Sociaal Preventieteam, kinderopvang, scholen
We bieden gezinnen laagdrempelige, passende opvoedondersteuning. We doen dit collectief in de vorm van lezingen, cursussen en webinars via de jeugdgezondheidszorg en andere relevante partners. Waar nodig doen we dit individueel, zoals met de inzet van steunouder.	Regisseur en facilitator	GGD (o.a. Jeugdgezondheidszorg), Sociaal Preventieteam, kinderopvang, scholen
We blijven Stevig Ouderschap trajecten aanbieden, waarbij we extra ondersteuning bieden aan (toekomstige) ouders in kwetsbare omstandigheden.	Regisseur en facilitator	GGD (Jeugdgezondheidszorg), Sociaal Preventieteam, kinderopvang en scholen

Gezond gewicht

Speerpunt 2.1: We werken integraal samen aan de aanpak van overgewicht en obesitas

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
Regionaal wordt een ketenaanpak gecombineerde leefstijl interventie (GLI) voor volwassenen met overgewicht en obesitas uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	Partner, regisseur en facilitator	Team Sportservice, Sociaal Preventieteam, GGD, eerstelijnszorg, zorgverzekeraar
Regionaal wordt een ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	Partner, regisseur en facilitator	GGD (Jeugdgezondheidszorg), Team Sportservice, Sociaal Preventieteam, eerstelijnszorg, scholen, JOGG, zorgverzekeraar

Speerpunt 2.2: We stimuleren en ondersteunen onze inwoners in voldoende lichaamsbeweging en gezonde voedingskeuzes

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We blijven inzetten op het stimuleren van een gezonde leefstijl onder alle inwoners door middel van buurtsportcoaches, een JOGG-regisseur plus en Team:Fit. De prioriteit ligt bij kernen waarbij de meeste gezondheidswinst te behalen valt.	Regisseur en facilitator	Team Sportservice, Team:Fit, Sociaal Preventieteam, scholen
We onderzoeken de mogelijkheid van het inzetten van Bewegen op Recept, waarbij mensen worden gestimuleerd om te sporten en te bewegen.	Regisseur en facilitator	Team Sportservice, Sociaal Preventieteam, eerstelijnszorg,
We gaan in samenwerking met de GGD door met het inzetten van de Gezonde School-aanpak, waarbij er aandacht is voor voedings- en bewegingsonderwijs.	Regisseur en facilitator	GGD, scholen
We zorgen ervoor dat onze partners gezonde leefstijl blijven promoten. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen.	Regisseur en facilitator	Team Sportservice, Sociaal Preventieteam, Sociaal Preventieteam, GGD (jeugdgezondheidszorg), de bibliotheek, scholen
We ondersteunen inwoners met een laag inkomen om mee te doen aan sport- en cultuur door het structureel inzetten van het Jeugd- en Volwassenenfonds Sport en Cultuur.	Regisseur en facilitator	Jeugd- en Volwassenenfonds Sport en Cultuur
We blijven de interventie Bewegen Werkt inzetten om uitkeringsgerechtigden te begeleiden naar een actievere en gezondere leefstijl.	Regisseur en facilitator	Bewegen Werkt

Mentaal welbevinden

Speerpunt 3.1: We verbeteren de mentale gezondheid en weerbaarheid onder jongeren en jongvolwassenen

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We voeren een pilot uit van Gezonde Boel op het voortgezet onderwijs en onderzoeken of we deze interventie structureel willen inzetten.	Regisseur en facilitator	Gezonde Boel, GGD, scholen, Gro-up, de Jeugdondersteuners Huisartsen
We onderzoeken de mogelijkheid om maatschappelijke diensttijd in te zetten.	Partner, regisseur, facilitator	Team Sportservice, Gro-up
We stimuleren voldoende beweegaanbod om mentale gezondheid onder jongeren en jongvolwassenen te bevorderen, zoals weerbaarheidstrainingen.	Regisseur en facilitator	Team Sportservice, Sociaal Preventieteam, GGD
We zorgen ervoor dat onze partners aandacht hebben voor mentaal welbevinden onder jongeren. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen.	Regisseur en facilitator	GGD, scholen, Team Sportservice, Gro-up, de Jeugdondersteuners Huisartsen, Sociaal Preventieteam
We gaan in samenwerking met de GGD door met het inzetten van de Gezonde School-aanpak, waarbij er aandacht is voor mentale gezondheid. Dit kan gedaan worden door bijvoorbeeld te richten op welbevinden, depressiepreventie en mediawijsheid.	Regisseur en facilitator	GGD, scholen
We blijven Jeugdondersteuners Huisartsen (JOH) inzetten als laagdrempelig preventief aanbod. Dit met als doel om in gesprek te gaan met kinderen in de leeftijd van 0-18 en hun ouders. Zo nodig wordt verwezen naar passende jeugdhulp.	Regisseur en facilitator	Jeugdondersteuners Huisartsen, huisartsen

Speerpunt 3.2: We bevorderen een mentaal gezonde maatschappij

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
Regionaal wordt een ketenaanpak Welzijn op Recept uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	Partner, regisseur, facilitator	GGD, Sociaal Preventieteam, huisartsen
We zetten in op het verkleinen van geldzorgen van inwoners, zodat zij minder stress ervaren en mentale ruimte krijgen om zich te focussen op hun gezondheid.	Partner, regisseur, facilitator	Sociaal Preventieteam, GGD
We stimuleren de mentale gezondheid door het inzetten van culturele activiteiten. Denk hierbij aan het jongerenproject 'Sprekend Zilver' of Cultuur op Recept.	Regisseur en facilitator	Sociaal Preventieteam, culturele instellingen
We blijven de wijk-GGD'er inzetten om zo vroeg mogelijk ondersteuning te bieden aan personen met onbegrepen gedrag.	Regisseur en facilitator	GGD, Welzijn Krimpenerwaard
We blijven mantelzorgondersteuning bieden in de vorm van respijtzorg aan huis. Dit biedt mantelzorgers die overbelast dreigen te raken tijdelijk aanwezigheidszorg thuis, aanvullende professionele mantelzorg en/of concrete hulp vanuit een professionele organisatie om passende ondersteuning in te schakelen.	Regisseur, facilitator	Welzijn Krimpenerwaard

Speerpunt 3.3: We zorgen voor signalering en het bespreekbaar maken van eenzaamheid met een focus op jongeren en ouderen

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We breiden de lokale coalitie 'één tegen eenzaamheid' uit. We gaan met het Sociaal Preventieteam samenwerken aan het signaleren, bespreekbaar maken, doorbreken en duurzaam aanpakken van eenzaamheid onder jongeren en ouderen.	Partner, regisseur, facilitator	Sociaal Preventieteam, Regiobank, Kernkracht
We bieden ondersteuning in het bespreekbaar maken van eenzaamheid, bijvoorbeeld door (train-de-trainer) trainingen aan bezoekerwilligers van welzijnsstichtingen.	Regisseur en facilitator	Sociaal Preventieteam
We stimuleren laagdrempelige ontmoeting tussen inwoners (ook van verschillende leeftijden), bijvoorbeeld door (gezamenlijke) eetinitiatieven en wandel-/beweeggroepen.	Regisseur en facilitator	Sociaal Preventieteam, Regiobank, Kernkracht, Thuisgekookt
We zorgen ervoor dat onze partners aandacht hebben voor eenzaamheid en het stimuleren van ontmoeting. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen.	Regisseur en facilitator	Sociaal Preventieteam, Kernkracht
We blijven erop inzetten dat de welzijnsstichting informatieve huisbezoeken uitvoert bij 80-plussers, waarbij er aandacht is voor het signaleren en terugdringen van eenzaamheid.	Regisseur en facilitator	Welzijn Krimpenerwaard
We brengen landelijke campagnes, zoals 'Eén tegen eenzaamheid' en 'Hey, het is oké', lokaal onder de aandacht bij partners, inwoners en medewerkers van de gemeente.	Regisseur en facilitator	Sociaal Preventieteam, huisartsen
We blijven mantelzorgondersteuning vanuit Welzijn Krimpenerwaard aanbieden voor een luisterend oor en lotgenotencontact. Dit om eenzaamheid onder mantelzorgers te verminderen.	Regisseur en facilitator	Welzijn Krimpenerwaard

Verantwoord middelengebruik

Speerpunt 4.1: We stimuleren verantwoord middelengebruik onder de inwoners binnen onze gemeente		
Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We intensiveren de integrale aanpak middelengebruik (alcohol, roken en drugs) en versterken de bestaande netwerken. We stellen een communicatieplan op en voeren deze uit.	Partner, regisseur, facilitator	Sociaal Preventieteam, GGD, Team Sportservice, politie, Brijder verslavingszorg
We zetten in op een rookvrije omgeving in het nieuwe gemeentehuis.	Beheerder en eigenaar	GGD
We zorgen ervoor dat onze partners aandacht hebben voor verantwoord middelengebruik. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen.	Regisseur en facilitator	Sociaal Preventieteam, GGD, Team Sportservice, scholen, politie, Brijder verslavingszorg
We brengen landelijke campagnes, zoals Stoptober en IkPas (dry January) lokaal onder de aandacht bij partners, inwoners en medewerkers van de gemeente.	Regisseur en facilitator	Sociaal Preventieteam, GGD, Team Sportservice, scholen, politie, Brijder verslavingszorg
Speerpunt 4.2: We verminderen het gebruik van alcohol, nicotine, soft- en harddrugs onder jongeren		
Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We onderzoeken door middel van een bestuursopdracht de mogelijkheid om te starten met het vierjarige implementatietraject van 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving' (OKO).	Partner, regisseur en facilitator	Trimbos, Sociaal Preventieteam, GGD, Team Sportservice, scholen, politie, Brijder verslavingszorg
We bieden ouders passende opvoedondersteuning in het omgaan met middelengebruik.	Regisseur en facilitator	Sociaal Preventieteam, GGD, Team Sportservice, politie, Brijder verslavingszorg
We gaan in samenwerking met de GGD door met het inzetten van de Gezonde School-aanpak, waarbij er aandacht is voor het terugdringen van het gebruik van (elektronische) sigaretten, snus, alcohol en drugs onder jongeren.	Regisseur en facilitator	GGD, scholen
We brengen landelijke campagnes, zoals de Rookvrije Generatie, lokaal onder de aandacht bij partners en inwoners van de gemeente.	Regisseur en facilitator	Sociaal Preventieteam, GGD, Team Sportservice
We stimuleren een rookvrij beleid op locaties waar veel kinderen komen (zoals kinderopvang, sport- en culturele verenigingen, evenementen en bushokjes). We gaan hierover in gesprek en/of nemen dit op in relevante subsidieregelingen.	Partner, regisseur, facilitator	Team Sportservice, Team:Fit, GGD, Sociaal Preventieteam, politie, Brijder verslavingszorg

Gezonde leefomgeving

Speerpunt 5.1: We bevorderen de gezondheid van onze inwoners door domeinoverstijgend samen te werken aan een gezonde leefomgeving

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We dragen vanuit gezondheidsperspectief bij aan het opstellen van de omgevingsplannen en zetten hiervoor de deskundigheid van de GGD in. Hierbij hebben we onder andere aandacht voor goede fietsverbindingen tussen de kernen.	Partner en regisseur	GGD
We verbinden gezondheid aan de fysieke leefomgeving door de inzet van een JOGG-regisseur plus. Hierbij wordt de focus gelegd op een beweeg- en ontmoetingsvriendelijke omgeving. De prioriteit ligt bij kernen waarbij de meeste gezondheidswinst te behalen valt.	Partner, regisseur, facilitator	Team Sportservice, GGD
We ondersteunen initiatieven die uitnodigen tot bewegen, zoals het aanleggen van fiets- en wandelroutes en beweegpleinen. Dit doen we bijvoorbeeld door dit te blijven opnemen in de subsidieregelingen en de mogelijkheid tot het aanvragen van een subsidie onder de aandacht te brengen bij relevante organisaties.	Facilitator	Team Sportservice, Sociaal Preventie Team
We zorgen voor de inzet van gezondheidkundige kennis bij besluitvorming over de fysieke leefomgeving. Dit doen we door gebruik te maken van advisering door de GGD en het belang van gezondheid te blijven benadrukken bij beleidsadviseurs ruimtelijke ontwikkeling.	Partner en regisseur	GGD
Bij de intake- en omgevingstafels baseren wij ons gezondheidsadvies op de gezondheidsprofielen van de GGD om gezondheidsrisico's en kansen per kern te definiëren en vullen die waar nodig aan met extra informatie.	Partner	GGD

Speerpunt 5.2: We beperken de negatieve effecten van het milieu op de gezondheid van onze inwoners

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
Het lokale hitteplan wordt in samenwerking met partners uit het Sociaal- en Ruimtelijk Domein opgesteld en wordt geïmplementeerd.	Partner, regisseur, facilitator	GGD, Omgevingsdienst Midden-Holland, GHOR, Rode Kruis
We zijn vanuit gezondheid betrokken bij het Schone Lucht Akkoord bijvoorbeeld door mee te denken over de communicatie omtrent houtstook en de gezondheidseffecten hiervan.	Partner	GGD
We stimuleren onze inwoners om zich op een goede manier te beschermen tegen de hitte en zon, zoals bijvoorbeeld door informatieverstrekking via scholen.	Partner, regisseur, facilitator	GGD, scholen
We denken vanuit gezondheidsperspectief mee over mogelijkheden om de positieve effecten van natuur en groen op gezondheid te vergroten. Denk hierbij aan het klimaatadaptieplan, klimaat adaptief bouwbeleid en 'Steenbreek'. Daarnaast stimuleren we het aanleggen van groenblauwe schoolpleinen.	Partner, regisseur, facilitator	GGD, Omgevingsdienst Midden-Holland

Speerpunt 5.3: We zorgen ervoor dat inwoners in onze gemeente Hartveilig wonen		
Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We stimuleren EHBO- en reanimatiestichtingen en -verenigingen om samen te werken om het aantal burgerhulpverleners op peil te krijgen en te houden.	Regisseur en facilitator	Aanbieders van reanimatiecursussen, HartslagNu
We stimuleren EHBO-verenigingen in het opleiden van burgerhulpverleners, met een focus op de kernen waar het aantal burgerhulpverleners laag is. Dit doen we door de reanimatiecursus voor inwoners te blijven subsidiëren middels de subsidieregeling Gezondheid.	Regisseur en facilitator	Aanbieders van reanimatiecursussen, HartslagNu
Door de inzet van communicatie stimuleren we inwoners om zich aan te melden als burgerhulpverlener bij HartslagNu. Daarnaast stimuleren we inwoners, verenigingen en stichtingen die zelf een AED hebben aangeschaft om deze aan te melden bij HartslagNu.	Regisseur en facilitator	Aanbieders van reanimatiecursussen, HartslagNu
We blijven het aantal burgerhulpverleners en de dekking van de AED's in de gemeente monitoren door de samenwerking met HartslagNu en Stansupport.	Eigenaar en beheerder	HartslagNu, Stansupport

Vitaal ouder worden

Speerpunt 6.1: We verminderen valongelukken bij ouderen in onze gemeente (valpreventie)		
Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
Regionaal wordt de ketenaanpak valpreventie uitgewerkt en wij zorgen voor een lokale implementatie.	Partner, regisseur, facilitator	Team Sportservice, Welzijn Krimpenerwaard, fysio praktijken
We informeren ouderen over 'vitaal ouder worden', met informatie over een gezonde leefstijl, gezondheid, beweging, voeding en veilig in en om het huis. Dit doen we door inzet van communicatie en het organiseren van een jaarlijkse bijeenkomst.	Partner, regisseur, facilitator	Team Sportservice, Welzijn Krimpenerwaard, fysio praktijken
We blijven inzetten op het stimuleren van beweging onder ouderen en voldoende sportmogelijkheden. Dit doen we met behulp van buurtsportcoaches en de JOGG-regisseur plus. De prioriteit ligt bij kernen waarbij de meeste gezondheidswinst te behalen valt.	Partner, regisseur, facilitator	Team Sportservice, Welzijn Krimpenerwaard, fysio praktijken

Speerpunt 6.2: We stimuleren een gezonde voedingsstatus van thuiswonende ouderen om ondervoeding te voorkomen

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
Binnen de ketenaanpak valpreventie nemen we het terugdringen van ondervoeding onder thuiswonende ouderen op als focuspunt.	Partner, regisseur, facilitator	Welzijn Krimpenerwaard, Sociaal Preventieteam
We ondersteunen ouderen in het werken aan en behouden van een gezonde voedingsstatus. Dit doen we bijvoorbeeld door middel van communicatie, het organiseren van (gezamenlijke) eetinitiatieven en het organiseren van informatiebijeenkomsten over ondervoeding voor ouderen en hun naasten/ mantelzorgers.	Partner, regisseur, facilitator	Welzijn Krimpenerwaard, Sociaal Preventieteam
We zetten in op kennisbevordering en signalering ondervoeding. Dit doen we door medewerkers binnen de integrale toegang hierin te trainen.	Partner, regisseur, facilitator	Welzijn Krimpenerwaard, Sociaal Preventieteam
We zorgen ervoor dat onze partners aandacht hebben voor een gezonde voedingsstatus onder thuiswonende ouderen en voor het signaleren van ondervoeding. Dit doen we door dit structureel in de gesprekken, opdrachten, contracten met onze partners en subsidievoorwaarden op te nemen.	Partner, regisseur, facilitator	Welzijn Krimpenerwaard, Sociaal Preventieteam
We blijven erop inzetten dat de welzijnsstichting informatieve huisbezoeken uitvoert bij 80-plussers, waarbij er aandacht is voor het signaleren en terugdringen van ondervoeding.	Partner, regisseur, facilitator	Welzijn Krimpenerwaard, Sociaal Preventieteam

Speerpunt 6.3: We zorgen ervoor dat mensen met dementie zo lang mogelijk mee kunnen doen in onze gemeente

Interventie / activiteit	Rol gemeente	Maatschappelijke partners
We sluiten een convenant Dementievriendelijke Samenleving met lokale maatschappelijke partners	Partner, regisseur, facilitator	Regionale afdeling Alzheimer Nederland, Dementie Netwerk Midden-Holland (Gedeelde Zorg), lokale Werkgroep Dementie, Welzijn Krimpenerwaard
We werken integraal samen aan een dementievriendelijke samenleving, o.a. met de regionale afdeling van Alzheimer Nederland en de regionale en lokale werkgroep dementie. De eerste focuspunten zijn bepaald aan de hand van de uitgevoerde Dementiescan.	Partner, regisseur, facilitator	Regionale afdeling Alzheimer Nederland, Dementie Netwerk Midden-Holland (Gedeelde Zorg), lokale Werkgroep Dementie, Welzijn Krimpenerwaard
We zetten in op kennisbevordering en vroegsignalering van dementie. Dit doen we door medewerkers binnen de gemeente en bij partners die contact hebben met inwoners te trainen. We maken hierbij gebruik van het (gratis + online) trainingsaanbod van Samen Dementievriendelijk van de stichting Alzheimer NL.	Partner, regisseur, facilitator	Regionale afdeling Alzheimer Nederland, Dementie Netwerk Midden-Holland (Gedeelde Zorg), lokale Werkgroep Dementie, Welzijn Krimpenerwaard
We zetten in op het bespreekbaar maken van dementie, bijvoorbeeld door een dementiejournaal in de lokale krant en het promoten van de e-learning bij maatschappelijke partners.	Partner, regisseur, facilitator	Regionale afdeling Alzheimer Nederland, Dementie Netwerk Midden-Holland (Gedeelde Zorg), lokale Werkgroep Dementie, Welzijn Krimpenerwaard
We stimuleren ontmoeting en laagdrempelige activiteiten voor inwoners met dementie, zoals het Alzheimer Café.	Partner, regisseur, facilitator	Regionale afdeling Alzheimer Nederland, Dementie Netwerk Midden-Holland (Gedeelde Zorg), lokale Werkgroep Dementie, Welzijn Krimpenerwaard

We ontwikkelen passend aanbod voor inwoners met dementie met een migratieachtergrond.	Partner, regisseur, facilitator	Regionale afdeling Alzheimer Nederland, Dementie Netwerk Midden-Holland (Gedeelde Zorg), lokale Werkgroep Dementie, Welzijn Krimpenerwaard
Vanuit de Wmo-budgetten bieden we passende begeleiding en ondersteuning aan, bijvoorbeeld respijtzorg (dagopvang). Vanuit het steunpunt Mantelzorg wordt ondersteuning van de mantelzorgers van mensen met dementie georganiseerd.	Partner, regisseur, facilitator	Regionale afdeling Alzheimer Nederland, Dementie Netwerk Midden-Holland (Gedeelde Zorg), lokale Werkgroep Dementie, Welzijn Krimpenerwaard

